

Kriminaalpoliitika uudiskiri

01/2012

SISSEJUHATUS

Kriminaalpoliitika uudiskiri on kõigile neile, kelle tööd või huvisid see poliitikavaldkond ühel või teisel viisil puudutab. Loodame, et leiате siit iga paari kuu tagant midagi uut ja huvitavat, alates seadusemuudatustest ja ennetusteemadest kuni värskelt statistika ja analüüsideni. Ettepanekud ja mõtted uudiskirja osas on oodatud aadressile uudiskiri@just.ee.

UUDISED

- § **RAHA.** Novembri alguses saime kinnituse, et Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra finantsmehhanismist toetatakse Eesti riskilastele ja -noortele mõeldud programmi kokku 6,5 miljoni euroga (nn „Norra raha“). Haridus- ja Teadusministeerium viib programmi ellu koostöös Justiitsministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumiga. Justiitsministeeriumi tegevused antud programmis on suunatud esiteks kohaliku taseme kuriteoennetuse võimekuse tõstmisele (kontakt Anu Leps), teiseks tõsiste käitumisprobleemidega noortele uute sekkumismeetmete arendamisele ja rakendamisele (kontakt Jako Salla) ning kolmandaks jätkutoe pakkumisele noortele, kes vabanevad vanglast või erikoolist (kontakt Laidi Surva). Loe lähemalt HTMi [pressiteatest](#).
- § **KEN.** 20. novembril toimus kuriteoennetuse nõukogu istung, kus arutelu all olid järgmised teemad: perevägivalda koostöömudelite arendamine Eestis, üldkasuliku töö rakendamise analüüs, kriminaal- ja väärteomenetluse hinnavõrdlus. Lisaks tutvustati uue väärteomenetluse seadustiku põhialuseid, karistusseadustiku revisjoni seisu, auhinnati tudengitöid ning valiti 2013. aasta kuriteoennetuse riikliku eraldise rahastusvaldkond.
- § **PÖFF.** Justiitsministeerium toetas käesoleval aastal PÖFFi laste ja noortefilmide festivali laste õiguste eriprogrammi. Korraldasime koos lasteombudsmaniga ja Lastekaitse Liiduga ka kolm filmijärgset arutelu, millel osalemise eest täname Kristel-Liis Kaunismaad (Põhja prefektuur), Kristo Kulot (Viru vangla), Anu Lepsi (Justiitsministeerium), Jaano Rässat (Kuriteoennetuse Sihtasutus), Pille Luigat (Politsei- ja piirivalveamet), Irje Tammelehte (Tallinna Laste Tugikeskus), Eneli Paud (Põhja ringkonnaprokuratuur), Jako Sallat (Justiitsministeerium).
- § **TUDENGITÖÖD.** 2012. aasta JMi kriminoloogiaalaste tööde konkursil olid 18 esitatud töö seast edukad praktikud politseiasutustest. Parimad tööd kirjutati järgmistel teemadel: perevägivallatsetele mõeldud sotsiaalprogrammid, karistusjärgne kinnipidamine, politseivastased ründed, inimkaubandus. Lisainfot ning mõtteid veel õppivatele uudiskirja lugejatele lõputöö teemavalikuks leiab

[siit](#).

- § **KODANIKUJULGUS.** Kodanikujuulguse aumärgid anti 20. novembril üle seitsmele inimesele, kes olid vahele astunud kuriteosituatsioonidesse ning aidanud ohvreid. Kaheksas vapper inimene sai tänukirja postuumselt. Loe täpsemalt [kuriteoennetuse veebist](#).
- § **VÕIDUKAS VEEBIKONSTAABEL.** Eesti veebikonstaabli projekt pälvis detsembri alguses Euroopa parimate kuriteoennetusprojektide konkursil 5000 eurose preemia. Konkursi teemaks oli sel aastal kogukonnakeskne politseitöö alaealiste kuritegevuse, perevägivalla ja sisseмурdmiste vähendamisel. Veebikonstaabel sai preemia innovaatilise lähenemise ja noortele suunatud tegevuse eest. Loe lähemalt [siit](#).
- § **KORRUPTSIOONIINDEKS.** Transparency Internationali avaldatud korruptsiooni tajumise indeksis sai Eesti 2012. aastal sajast võimalikust 64 punkti, sellega on Eesti võrreldud 174 riigi seas 32. positsioonil (2011: 29. positsioon). Kõige kõrgema hinnangu sai Eesti kategoorias, mis puudutab korruptsiooni ennetavaid meetmeid avalikus teenistuses (75/100), kõige madalama aga poliitiliste riskide hinnangu osas (50/100). Eesti on endiselt kõrgeimal positsioonil asuv postkommunistlik riik, meile kõige lähemal on 37. positsioonil asuv Sloveenia. Leedu asub 48. ning Läti 54. positsioonil. www.transparency.org
- § **AASTA PROJEKT.** Justiitsministeeriumi aasta projektiks sai seekord avaliku teenistuse seadus, põhjust rõõmustada oli ka kriminaalpoliitika osakonnal: aasta väärtuskiirendi auhinna sai korruptsioonivastane seadus ning aasta ühise köiena märgiti ära perevägivalla teema.

STATISTIKA, ANALÜÜSID, UURINGUD

- § **[Kuritegevuse baromeetri](#)** 11 kuu ülevaate kohaselt püsib kuritegevus Eestis mullusega võrreldes väikses languses. Vähenenud on enamlevinud varavastaste kuritegude arv, ka liikluskuritegude arvu kasv on peatunud. Kehalise väärkohtlemise juhtumeid on registreeritud 11% enam kui 2011. aastal, kuid oluline on märkida, et kasvu taga on ilmselt eelkõige muudatused Põhja prefektuuri menetluspraktikas, mis on mõju avaldanud ka üle-Eestilisele näitajale - mujal Eestis on nende kuritegude registreerimine pigem vähenenud. Registreeritud tapmiste ja mõrvade arv püsib taasiseseisvumisaja madalaimal tasemel.
- § Eesti sotsiaaluuringu värsketel andmetel peab **kuritegevust oma kodu lähedal** probleemiks 16% Eesti elanikest. Vahed kuritegevuse probleemi tajumises on Eesti siseselt väga suured: kui Lõuna-Eestis märkab seda probleemi vaid 4% elanikest, siis Kirde-Eestis iga kolmas inimene (33%). Vt ülevaadet kuritegevuse baromeetri 10 kuu [lisast](#).
- § Kriminaalpoliitika **analüüs üldkasuliku töö tulemuslikkuse parandamise võimaluste** kohta näitas, et ÜKT lõpetab edukalt kaks inimest kolmest. ÜKT on elanike hinnangul eelistatuim karistusliik Eestis ning selle määramise aktiivsus on

samuti oluliselt kasvanud. Soovitustena toob analüüs välja ideed ÜKT korralduse paindlikumaks muutmiseks ning ÜKTle sobivate inimeste paremaks selekteerimiseks. Analüüs on kättesaadav [siit](#).

- § [Kuriteo ja väärteo menetlemise kulu analüüs](#), mille teostamise joobes juhtimise ja kauplusevarguse süütegude osas, näitas et juhtumi menetlemine kuriteona võib olla kuni kolm korda enam aeganõudev kui väärteo puhul ning maksta riigile enam kui viis korda rohkem.
- § **Perevägivalda toimepanijate retsidiivsus** on madalam kui kõigi vägivallakuritegude toimepanijatel keskmiselt, selgub sündsusest kriminaalpoliitika analüüsist. Perevägivaldas lahendi saanud kurjategijatest 14% kuulatakse uues kuriteos kahtlustatavana üle 12 kuu jooksul, kuid ka nende puhul pole uued kuriteod enamasti seotud vägivallaga. Kõige madalam retsidiivsus on rahalise karistuse saanutel (2%) ja neil, kelle suhtes menetlus avaliku menetlushuvi puudumisel lõpetatakse (8%). Retsidiivsusmäär reaalsest vangistusest vabanenutel on 24%. Analüüs on kättesaadav [siit](#).
- § Avalikustasime [katkematu kriminaalmenetluse analüüsi](#), mida oleme viimase poole aasta jooksul juba ka erinevatele sihtrühmadele tutvustanud ning mille järeldustest tulenevalt on ka juba katkematuse sätteid puudutav eelnõu ettevalmistamisel. Analüüsis nimelt leiti, et vastupidiselt levinud arusaamale ei ole katkematu menetlus on toonud kaasa menetlusaja pikenemist.

INIMESED

- § 10. detsembrist on justiitsministrina ametis **Hanno Pevkur**.
- § 12. detsembrist töötab kriminaalpoliitika osakonna analüüsitalituses nõunikuna **Kätlin-Chris Kruusmaa**, kes enne tegeles vanglate osakonnas taasühiskonnastamise teemadega.

ÜRITUSED

- § **Vägivalda vastase arengukava seminar** toimub 14. detsembril algusega kell 12:30 Justiitsministeeriumis. Seminari alustuseks arutame Clare Connelly'ga (Glasgow Ülikooli õigusteaduskond) perevägivaldale reageerimise teemadel. Seejärel toimub samaaegselt 3 temaatilist VVA võrgustikukohtumist: inimkaubandus, alaealiste kuritegevus, perevägivald. Osaleda soovijad võtku palun ühendust Anu Lepsiga.